

NOTAT 2021-09

Education at a Glance 2021

OECD offentliggjorde den 16. september 2021 rapporten 'Education at a Glance 2021', der giver et statistisk og komparativt indblik på forskellige aspekter af uddannelse verden over. Årets tema er 'equity in education' og dette års rapport har desuden fokus på Verdensmål 4.5. Dette notat har til formål at give et overblik over rammesætningen for rapporten, samt et overblik over rapportens indhold. Notatet har ikke til formål at gå i dybden med de konkrete data og resultater.

Indhold

Nyttige links	1
Readers guide	2
Struktur og kapitler.....	2
Tema og spotlight.....	3
Executive summary.....	4
Landenote for Danmark	5
Danmark i Education at a Glance 2021	6
Danskere der har bidraget til rapporten	7

1

Nyttige links

- OECD's hovedside til Education at a Glance kan findes [her](#).
- Rapporten 'Education at a Glance 2021' kan findes [her](#).
- Spotlightrappen 'The State of Global Education - 18 Months into the Pandemic' kan findes [her](#).
- Den metodiske baggrund for Education at a Glance 2021 kan findes i publikationen 'OECD Handbook for Internationally Comparative Education Statistics 2018 - Concepts, Standards, Definitions and Classifications'. Publikationen kan findes [her](#).
- Landenote for Danmark kan findes [her](#).
- ETUCE har kommenteret på rapporten [her](#).
- EI har kommenteret på rapporten [her](#).
- TUAC har kommenteret på rapporten [her](#).

Readers guide

Det anbefales at læse rapportens kapitel; 'Readers guide' på s. 19, før resten af rapporten læses. Her kan der findes informationer, der beskriver metodiske overvejelser, forkortelser og lign., der kan gøre læsningen af rapporten mere tilgængelig. Det fremhæves i guiden, at sammenligninger af data over tid, på tværs af publikationer, kan være misvisende, da der sker metodiske forbedringer og tilpasninger ved hver udgivelse (s. 19).

På s. 21 i guiden findes et overblik over, hvordan rapporten opdeler uddannelsessystemer ved brug af ISCED-niveauer (International Standard Classification of Education). I dansk kontekst bliver 0.-6. klasse betegnet som ISCED 1 og 7.-10. klasse bliver betegnet som ISCED 2.

Nogle tabeller og figurer har manglende data, hvis der fx er for lidt data, eller data er trukket tilbage grundet ønske fra det specifikke land. På s. 22 er der samlet et overblik over symboler, der bliver brugt til at beskrive datamangel i rapportens tabeller og figurer. Guiden kommer ind på brugen af forskellige definitioner undervejs i kapitlet. For yderligere at forstå rapporten, findes et overblik over forkortelser, der bliver anvendt på s. 23 i guiden.

For yderligere metodiske overvejelser, kan der henvises til 'OECD Handbook for Internationally Comparative Education Statistics 2018 - Concepts, Standards, Definitions and Classifications'. Publikationen kan findes [her](#).

Struktur og kapitler

Ifølge OECD kan rapportens indikatorer og analyserammen bidrage til at få en videre forståelse for følgende politiske perspektiver (s. 13-15):

- Kvalitet i uddannelsesresultater og uddannelsesmuligheder
- Lighed i uddannelsesresultater og lige muligheder for uddannelse
- Tilstrækkelige, effektive og effektfulde investeringer i uddannelse
- Betydningen af uddannelsespolitikker for at forbedre uddannelsesresultater

Education at a Glance består primært af fire kapitler og en sektion om ungdommen i Verdensmål 4, hvor:

- **Kapitel A** fokuserer på befolkningens højest opnåede uddannelsesniveau, samt deres lærings-, økonomiske-, og sociale resultater af uddannelsesresultater. Ifølge Education at a Glance kan dette kapitel bl.a. anvendes til at skabe et generelt overblik som grundlag for udformning af politik inden for livslang læring. Rapporten nævner også, at kapitlet kan bidrage med viden om, hvilke slags politikker der er brug for til at adressere områder, hvor der er et mismatch mellem resultater og nationale målsætninger (s. 15).

- **Kapitel B** sætter fokus på hele uddannelsessystemet, fra dagtilbud til de videregående uddannelser, hvor indikatorer om indskrivning, igangværende og færdiggørelse af uddannelse bliver analyseret. Ifølge Education at a Glance kan dette kapitel bl.a. anvendes til at identificere områder, hvor der er behov for politik der adresserer ulighedsudfordringer eller understøtter international mobilitet (ibid).
- **Kapitel C** fokuserer på investeringer i uddannelse, herunder udgifter til uddannelse og uddannelsesinstitutioner, fordelingen af udgifter mellem offentlige og private kilder, brugerbetaling på uddannelse og finansielle mekanismer til at støtte elever og studerende. Ifølge rapporten kan dette kapitel også forklare konkrete læringsresultater, da finansiering bl.a. påvirker individer og læringsmiljøer (ibid).
- **Kapitel D** sætter fokus på lærerne, læringsmiljøet og organisering af skolerne. Her bliver der analyseret indikatorer som fx undervisningstid, lærernes og skoleledernes arbejdstimer og -indhold samt deres lønninger. Afsnittet sætter også fokus på lærernes profiler. Ifølge rapporten kan kapitlet bidrage til forklaringer af konteksten for kvalitet af undervisning og for elever og studerendes resultater (ibid).

Education at a Glance indeholder også **et kapitel med særligt fokus på FN's Verdensmål 4.5**. Desuden findes der **tekstbokse gennem hele rapporten**, som indeholder videre analyse om konkrete indikatorer eller konkrete lande (ibid).

Tema og spotlight

Dette års tema for Education at a Glance er **equity in education**, som bliver defineret af OECD som ”at adgang, deltagelse og progression for at opnå en uddannelse af høj kvalitet er tilgængelig for alle, og at personlige eller sociale omstændigheder - såsom køn, socioøkonomisk eller indvandrerbaggrund - ikke er hindringer for at opnå uddannelse” (s. 16).

Dette års rapport zoomer derfor ind på forskellige dimensioner af **equity**, som anvendes til at få en bedre forståelse af **equity**-niveauer inden for de forskellige indikatorer. Disse dimensioner er køn (*gender*), socioøkonomisk status, oprindelsesland og landsdele (ibid).

Rapporten inkluderer to nye indikatorer. Den første omhandler kriterierne for tildeling af offentlige midler til skoler, mens den anden ser på lærernes fastholdelsesniveauer blandt mandlige og kvindelige lærere (s. 16). Tabel A på side 16 og 17 viser de forskellige indikatorer der er anvendt i rapporten, samt hvilke **equity**-indikatorer der er tilknyttet disse (ibid).

OECD er en af UNESCOs samarbejdspartnere i monitoreringen af implementeringen af Verdensmål 4 (uddannelse) i OECD-landene og partnerlandene. Verdensmålet har fået særlig fokus i Education at a Glance. Dette års rapport fokuserer konkret på **delmål 4.5** der omhandler at inden 2030 ”skal ulighed mellem kønnene i uddannelser afskaffes, og der skal sikres lige adgang til alle niveauer af uddannelse og erhvervsrettet

uddannelse for de mest udsatte grupper, berunder mennesker med handicap, oprindelige folk og børn i udsatte situationer' (verdensmål 4.5), og som bliver analyseret i kapitlet *Youth in the Educational Sustainable Goal* (s. 15-16).

I forbindelse med denne udgave af **Education at a Glance** blev en separat **spotlightrapport offentliggjort**; [*The State of Global Education - 18 Months into the Pandemic*](#), som omhandler COVID-19 og mere konkret om uddannelsessektorens respons til pandemien.

Executive summary

Rapporten præsenterer fem konklusioner i kapitlet 'Executive summary', hvor der kort opsummeres på rapportens analyser (s. 25-26).

- 1. Det er stadig en udfordring både at opnå grundlæggende uddannelse og lige muligheder i uddannelsessystemet.** En ud af fem voksne på tværs af OECD har kun en grundskoleuddannelse, og i nogle lande er der en signifikant del af børnene, der forlader skolen før tid. Derudover påvirker børnenes socioøkonomiske baggrund deres uddannelsesvalg. Unges uddannelsesniveau kan også ses at have indflydelse på deres beskæftigelse senere hen. I 2020 var ledigheden dobbelt så høj blandt unge voksne (18-24-årige) som ikke havde gennemført en ungdomsuddannelse, end blandt unge voksne med et højere uddannelsesniveau. I 2016 var det under halvdelen af den voksne befolkning som deltog i voksenuddannelse, og pandemien reducerede yderligere mulighederne herfor.
- 2. Indvandrerbaggrund har en tendens til at påvirke uddannelsesforløb, mens beskæftigelsesudsigter for udenlandsk fødte voksne varierer meget på tværs af lande.** At være første- og andengenerationsindvandrer påvirker sandsynligheden for at gennemføre en ungdomsuddannelse. I de fleste OECD-lande er beskæftigelsesgraden for udenlandsk fødte voksne med en videregående uddannelse lavere end for voksne født i landet. Dog gør det modsatte sig ofte gældende for udenlandsk fødte voksne med et lavere uddannelsesniveau. Dette kan forklares i dynamikken i udbud og efterspørgsel af forskellige færdigheder.
- 3. Finansiell støtte kan gøre adgangen til ikke-obligatoriske uddannelsesniveauer lettere.** I gennemsnit, på tværs af OECD-landene, finansierer den offentlige sektor 90 % af udgifterne til grundskoler og ungdomsuddannelser, der ofte er obligatoriske. Privat finansiering ses ofte ved dagtilbud og på videregående uddannelser. Finansiell støtte kan gavne adgangen til de ikke obligatoriske uddannelsesniveauer.
- 4. De seneste årtiers stigning i uddannelsesniveau har gavn timer kvinder mere end mænd.** Der er større tendens til at unge mænd ikke har en ungdomsuddannelse i forhold til kvinder på tværs af OECD. Mænd har også lavere tendens til at påbegynde og gennemføre en videregående uddannelse. Til gengæld falder andelen af kvinder jo længere i det videregående uddannelsessystem, som de kommer, hvor kvinder kun udgør 45 % af voksne med en ph.d. Færre kvinder end mænd læser et STEM-fag. Desuden tjener kvinder i gennemsnit 76-78 % af mænds lønninger uanset

uddannelsesniveau.

- 5. Mænd er mindre tilbøjelige til at påbegynde en læreruddannelse og forblive i lærerprofessionen.** Mellem 2005-2019 er kønsskævheden øget på grundskole- og ungdomsuddannelsesniveau, og mindsket på de videregående uddannelser. På dagtilbudsområdet var færre end 5 % af de ansatte mænd, i de yngste klasser i grundskolen var tallet 18 % og på ungdomsuddannelserne var tallet 40 %. På de videregående uddannelser er tallet højere end 50 %. Det er desuden svært at fastholde mænd i professionen, hvilket bl.a. forklares med lønniveauet.

Udover de fem konklusioner, afsluttes resuméet med enkelte mindre konklusioner, der er samlet i et separat afsnit. Desuden nævnes det i OECD's generalsekretær Mathias Cormanns forord på s. 11-12, der bygger på rapportens konklusioner, at det er nødvendigt med en investering i lærerprofessionen, for at udvikle lærernes kompetencer i forhold til at forstå elevernes individuelle behov og at kunne tilpasse læringsstrategierne til disse. I forlængelse heraf pointeres det, at uddannelsesteknologi kan bidrage til, at lærerne bedre forstår, hvordan elever lærer forskelligt. Desuden pointeres vigtigheden af at forberede elever og studerende på livslang læring, da op- og rekvalificering er afgørende for at gøre dem modstandsdygtige over for megatrends og ”eksterne chok”.

Landenote for Danmark

I tillæg til Education at a Glance 2021 udgives der landenoter hvor data om landet opsummeres og sammenlignes med OECD-gennemsnittet. Landenoten for Danmark kommer ind på følgende emner; at sikre lige muligheder på tværs af socioøkonomiske baggrunde, uligheder mellem køn i uddannelse og uddannelsesresultater, uddannelse og migrantbaggrund, regionale forskelle i uddannelse, COVID-19, investeringer i uddannelse og læreres arbejdsforhold.

Afsnittet om sikring af lige muligheder for elever og studerende på tværs af socioøkonomiske forskelle (s. 1) omhandler bl.a. sammenhængen mellem egenbetaling og uddannelsesdeltagelse, ’public-to-private transfers’, sammenhængen mellem socio-økonomisk status og læsefærdigheder som målt i PISA, international studentermobilitet og sammenhæng mellem indtjening og uddannelsesniveau.

Afsnittet om uligheder mellem køn i uddannelse og uddannelsesresultater (s. 1-2) omhandler bl.a. forskelle mellem kønnene for de elever, der går en klasse om, samt kønsforskelle i forhold til valg af erhvervsuddannelser, videregående uddannelser, STEM-fag, beskæftigelse og lønniveau.

Afsnittet om uddannelse og migrantbaggrund (s. 3-4) omhandler bl.a. uddannelsesniveau, beskæftigelsesniveau og lønniveau for personer med indvandrerbaggrund, sammenlignet med individer født og opvokset i værtslandet, udfordringer for udenlandskfødte voksne ift. adgang til arbejdsmarkedet, jobs og ansættelse samt sammenhængen mellem at være udenlandsk født og risikoen for at være ung, der hverken er i beskæftigelse eller uddannelse (NEET).

Afsnittet om regionale forskelle i uddannelse (s. 4) omhandler bl.a., hvordan et nationalt fokus i rapporten kan skjule regionale forskelle. Dette kan fx gælde ved indskrivning på grundskoleniveau samt på højere uddannelsesniveauer. Afsnittet analyserer også regionale forskelle i beskæftigelsesniveau og antallet af personer uden uddannelse.

Afsnittet om COVID-19 (s. 5) indeholder data i relation til Covid-19 fra spotlightrapporten 'The State of Global Education - 18 Months into the Pandemic'. Her fokuseres der bl.a. på omfanget og konsekvenserne af nedlukningen, særlig støtte til udsatte elever, ekstra økonomiske ressourcer, prioritering af lærere som frontpersonale til vaccination og deltagelse i efteruddannelse.

Afsnittet om investeringer i uddannelse (s. 5-6) omhandler udgifter til uddannelse, herunder bl.a. udgifter og investeringer pr. elev/studerende samt hvor meget af denne udgift, der går til fx undervisningstid, forskning og udvikling, udgiftsfordeling mellem offentlige og private uddannelser, udgifter fordelt på uddannelsesniveau- og form, uddannelsesudgifter målt af BNP.

Afsnittet om læreres arbejdsforhold (s. 7-8) fokuserer primært på lønniveau. Derved er der også flere parametre om arbejdsforhold, der ikke er medtaget. Det pointeres, at lønniveau har en effekt på lærerprofessionens attraktivitet. Afsnittet kommer også ind på forskelle i lønniveau mellem køn i professionen, undervisningstimer, forberedelsestid, evaluering og forældresamarbejde.

Danmark i Education at a Glance 2021

Danmark bliver fremhævet i Education at a Glance flere gange i forhold til de forskellige uddannelsesområder. Nedenfor er samlet nogle af pointerne, hvor Danmark bliver nævnt.

På dagtilbudsområdet fremhæves Danmark, som et af de lande med flest børn under tre år, der er indskrevet i et dagtilbud. I Danmark er det 50 %, mens gennemsnittet i OECD er 25 %. Dog er Danmark et af de lande, hvor det er sket et fald i antallet af indskrivninger. I nogle lande er der forskel på deltagelsen i dagtilbud afhængig af familiens socioøkonomiske baggrund, dette gælder dog ikke i Danmark. Danmark er også et af de lande, der har den højeste deltagelse i dagtilbud for de tre- til femårige på omkring 97 %. I forhold til antallet af børn pr. pædagog, bliver Danmark fremhævet som et af de lande, der har under 10 børn pr. pædagog, hvor gennemsnittet i OECD ligger på 15 børn (s. 160-162).

På grundskoleområdet bliver Danmark fremhævet som et af de lande, hvor der bruges flere ressourcer pr. studerende fra grundskole til videregående uddannelser i offentlige institutioner i forhold til private, hvor gennemsnittet i OECD er ca. det samme for henholdsvis private og offentlige institutioner (s. 237, tabel C1.2).

Derudover bliver Danmark fremhævet som et af de få lande i Education at a Glance, hvor de samlede udgifter pr. elev på grundskole- og ungdomsuddannelsesniveau er faldet i 2018 sammenlignet med 2012. Der kan ikke laves en lignende sammenligning på det videregående uddannelsesniveau, da data om videregående uddannelsers finansiering i 2012 ikke er tilgængelig i EAG (s. 237, tabel C1.3).

På ungdomsuddannelsesområdet, fremhæves Danmark og Island som havende betydeligt flere 19-årige indskrevet på en ungdomsuddannelse (50 %), end gennemsnittet i OECD (24 %). Dette forklares delvist med forskelle på uddannelsessystemer, samt gode beskæftigelsesmuligheder efter endt erhvervsuddannelse i de to lande (s. 148-149).

På erhvervsuddannelsesområdet er andelen af kvindelige lærere 45 % sammenlignet med OECD-gennemsnittet på 56 % og EU22-gennemsnittet på 59 %. (s. 398 og tabel D5.1. på s. 404).

På området der dækker videregående uddannelser, fremhæves Danmark som et af de lande, hvor en bacheloruddannelse betales af det offentlige (s. 283). Derudover fremhæves det også, at Danmark er et af de lande, hvor mindst 80 % af de studerende modtager offentlig finansiel støtte i form af fx lån, uddannelsesstøtte eller lignende (s. 287). I Danmark er den gennemsnitlige førstegangsstuderende 25 år, når denne påbegynder en videregående uddannelse, sammenlignet med 22 år for OECD-gennemsnittet (s. 190). Derudover bliver Danmark nævnt som et af de lande, med lave regionale forskelle på beskæftigelsesniveau for personer med en videregående uddannelse (s. 73).

I Danmark er over 25 % af de 25-29-årige i uddannelse, hvilket er over gennemsnittet i OECD på 16 % (s. 54). Mellem andet kvartal af 2019 og andet kvartal af 2020 faldt andelen af voksne, der deltog i uddannelse i måneden før undersøgelsen, særligt i bl.a. Danmark, hvor andelen faldt med 30 % eller mere (s. 137).

I forhold til lærerprofessionen er Danmark i den gruppe af lande, der har det højeste lønniveau på indskoling- og mellemtriniveau (primary education) (s. 318). På udskolingsniveau (lower secondary) er startlønnen for lærere i de nordiske lande og Skotland mellem 7-48 % højere end gennemsnittet i OECD, mens maxlønniveauet ligger mindst 5 % under gennemsnittet (s. 361). I de fleste lande underviser lærere i udskoling (lower secondary) og på de gymnasiale ungdomsuddannelser (general upper secondary) nogenlunde lige meget. I rapporten fremhæves Danmark som afvigende fra flertallet af lande ved at lærere i udskoling har 35 % flere undervisningstimer end gymnasialerere (s. 384 og tabel D4.1). OECD har ikke fremhævet det, men af tabel D4.1 fremgår det, at undervisere på erhvervsuddannelser i Danmark underviser 721 timer, mod 517 timer for gymnasialerere og 696 timer for lærere i udskoling (s. 393).

Danskere der har bidraget til rapporten

På s. 459-464 ses et overblik over de danske embedsmænd, der har bidraget til rapporten.

INES (Indicator of Education System) – medlemmer fra Danmark:

- Jens Bjerre, chefkonsulent i Danmarks Statistik
- Susanne Irvang Nielsen, specialkonsulent i Uddannelses- og Forskningsministeriet
- Thomas Larsen, chefkonsulent i Kontor for Data på Dagtilbud og Grundskole i Styrelsen for It og Læring
- Frederik Smith, fuldmægtig i Styrelsen for It og Læring

- Ken Thomassen, chefkonsulent i Uddannelses- og Forskningsstyrelsen

LSO (Network on Labour Market, Economic and Social Outcomes of Learning) - medlemmer fra Danmark:

- Thomas Larsen, chefkonsulent i Kontor for Data på Dagtilbud og Grundskole i Styrelsen for It og Læring
- Frederik Smith, fuldmægtig i Styrelsen for It og Læring

NESLI (Network for the Collection and Adjudication of System-level descriptive Information on Educational Structures, Policies and Practices) - medlemmer fra Danmark:

- Nikolaj Kær Schröder Larsen, Fuldmægtig i Danmarks Statistik
- Thomas Larsen, chefkonsulent i Kontor for Data på Dagtilbud og Grundskole i Styrelsen for It og Læring
- Frederik Smith, fuldmægtig i Styrelsen for It og Læring

